

Die eet en drinkt zichzelf een oordeel

Een berucht misverstand

In de tijd van de eerste christenen, de tijd van Paulus, is het een algemeen gebruik dat groepen mensen bij elkaar kwamen om te eten. Beroepsgroepen (gilden, mensen met een zelfde beroep), vrienden, filosofen, politici, overal waren in de Grieks-Romeinse wereld mensen die samen kwamen om te eten. Er werd gepraat, gediscussieerd, gefilosofeerd, gegeten en gedronken, er was muziek en vermaak.

De eerste christenen kwamen samen, ook om samen te eten. Maar met dít verschil: hier kwamen allerlei soorten mensen bij elkaar; christenen vond je toen – net als nu – in verschillende lagen van de samenleving. Mensen die in het leven elkaar niet tegenkwamen, zaten samen in de huiskerken: man en vrouw, slaaf en vrije, heer of knecht, Jood of Griek. Dat was wel uniek, in een tijd waarin rang en stand heel bepalend waren!

Ondanks die principiële eenheid bleef men ook in de christelijke gemeente de verschillen soms wel voelen. Hierover gaat het in 1 Korinthe 11:27-29, een tekst die een berucht misverstand heeft opgeleverd. De tekst luidt, in de Statenvertaling:

Zo dan, wie op onwaardige wijze dit brood eet, of de drinkbeker des Heeren drinkt, die zal schuldig zijn aan het lichaam en bloed des Heeren.

Maar de mens beproeve zichzelf, en ete alzo van het brood, en drinke van de drinkbeker.

Want wie op onwaardige wijze eet en drinkt, die eet en drinkt zichzelf een oordeel, niet onderscheidende het lichaam des Heeren.

Het gaat dan om die uitdrukking ‘op onwaardige wijze’, of: ‘onwaardiglijk’. Daarbij gaat het niet om: of ik, gelovige, wel ‘waardig’ ben om aan het avondmaal deel te nemen; maar daarbij gaat het om de vraag of ik het op een waardige manier doe.

Wat was die onwaardige manier dan, in Korinthe? Dit: eerst werd een gewone, feestelijke maaltijd gevierd, waarbij de rijke gemeenteleden volop eten en drinken meenamen. Dit zou dan gedeeld moeten worden met de armere gemeenteleden, maar dat gebeurde niet. De rijken aten alles op en de armen hadden het toekijken. Sommigen waren al dronken, terwijl anderen met honger weer naar huis gingen! Na die maaltijd moest dan nog het avondmaal gevierd worden.

Daarover zegt Paulus: dan wordt het avondmaal op onwaardige wijze gevierd.

In latere tijden is dat helaas verkeerd uitgelegd en leek het te gaan over de vraag of ik, als gelovige, het wel waardig was. Dit leidde tot grote avondmaals-mijding, mensen die niet deelnamen aan het avondmaal, of pas na jaren aarzeling en onder tranen.

Dit staat heel ver af van de bedoeling van Christus. En altijd, ook in de oudste ‘gereformeerde’ avondmaals-formulieren is benadrukt dat de gelovigen wél moeten deelnemen aan het avondmaal: *“Dit wordt ons, zeer geliefde broeders en zusters in den Heere, niet voorgehouden, om de verslagen harten der gelovigen kleinmoedig te maken, alsof niemand tot het Heilig Avondmaal des Heeren gaan mocht, dan die zonder enige zonde ware.”*

Integendeel: het avondmaal is er voor geen volkomen geloof heeft, voor wie nog veel dingen fout doet. Juist dan moet je naar het avondmaal komen, om je kleine, zwakke geloof, te laten

versterken. Het is een verdrietig misverstand om te denken dat het vromer is om niet deel te nemen dan om wel aan de tafel te komen!

Of in de woorden van Calvijn: *Hoe zou men dus moeten oordelen over iemand, die er geen deel aan wenst te nemen?*

Men zou hem niet voor een christen mogen houden. Want door zo te doen, weigert hij te belijden en verloochent hij als het ware zwijgend Jezus Christus.
(Catechismus van Genève)

Als het avondmaal is, mogen de heiligen gerust blijven zitten. Zondaars moeten komen!

C. Baggerman